

— Praktično se radi o tome da je Jehova odlučio da uništi vas i celu državu kojom vi vladate. Poslat sam baš zato da vam to saopštим.

— Sad već razumem. Znači, Jehova mi objavljuje rat?

— Baš to. Veoma tačno ste to uvideli.

Solomon se diže iz fotelje, malo pobledevši, i još upita:

— I šta mi vi, u stvari, savetujete u toj situaciji?

— Ništa vam ne savetujem — osmehnu se heruvim dobrodošno. — Stvar je predodredena. U ovom trenutku nema govora ni o kakvom pregovorima. Država će biti uništena, a jedanaest od dvanaest njenih delova ćeće oduzeto.

— Ako je stvar predodredena, čemu ceo ovaj razgovor? Mogli ste mi to isto reći odmah, umesto da me učite filozofiji.

— Jehova ne preuzima nikakve korake bez naučnog obrazloženja. Treba i vi takođe da shvatite teoretske osnove svoga pisma.

— Ne razumem samo jedno. Ako će država biti razbijena, ako će doći do rata i ako će hiljade ljudi izginuti — zašto se to onda naziva težnjom ka prijateljstvu?

Heruvim nezadovoljno zavrte glavom.

— Veoma slabo se razabirate u teoriju — reče odlučno. — Pa rekao sam da se radi o ojačanju prijateljstva između naroda i Jezu. Nesuglasice između vas javljaju se samo na površini pojava, ali suština stvari je prijateljstvo. Treba ga obnoviti. I baš to čini Jezu.

— I više nema spaša?

— Nema. Životni zakoni su neumoljivi. Vaše prijateljstvo mora biti uspostavljeno. To je valida sve što imam da kažem. Aha, zaboravio sam. Jezu je molio da dodam da će lično vama ukazati samilost iz obzira prema vašem ocu, Davidu. S tim u vezi dozvoliće vam da mirno umrete, a povraćaj prijateljstva nastupiće odmah nakon vaše smrti, pomoću raznih vojski koje će izvršiti najezdu na vašu zemlju.

— Drugim rečima — reče Solomon mučajući — prijateljstvo između naroda i Božja, pomućeno mojom krvicom, biće uspostavljeno bez moje kazne, nego ubijanjem dela moga naroda. Smatrate li da je taj izlaz razuman?

— Pravednost božja je neshvatljiva — odgovori heruvim, dižući oči prema nebnu.

— E, to je nešto drugo. U takvom slučaju najzad je sve jasno.

I razgovor se završi u atmosferi uzajamnog razumevanja. Njegov dalji tok napisala je istorija.

Cela priča sadrži mnogo problema, od kojih su tri glavna: problem objave rata, problem zavadenosti i prijateljstva, problem kažnjavanja naroda zbog kraljeve krivice. Svaki problem nalazi odgovor u vidu odgovarajućeg naravoučenja.

Naravoučenje prvo: pokazali smo na početku da je objava rata akt prijateljstva. U suštini je tako, i to još jednom dokazuje da su u suštini stvari odnosi između Jezu i Solomona počivali na prijateljstvu: jer Jezu mu je objavio rat. S druge strane, baš u tom slučaju objava rata nije mogla nasmetati Jezovi da stvar dovede do kraja; pošto je on i inače svemoćan, nije se, znači, ovim aktom velikodušnosti izlagao nikakvoj opasnosti. No i poređ svega, bio je to ipak ikurtoazni i džentlemenški akt. Iz toga se vidi da moći mogu sebi da dozvole istinsko prijateljsko učvršćenje prijateljstva — no ipak samo oni beskrajno moći.

Naravoučenje drugo: pokazuje se, šta više, da je akt prijateljstva ne samo objava rata, nego i same ratne akcije — ukoliko teže ka jedinstvu. A one uvek teže ka jedinstvu, jer nema bolje sredstva za obezbeđenje jedinstva no što je rat. U tom smislu početak rata je gotovo uvek prijateljski akt. Nema pak doktrine koja više želi jedinstvo no što je vera u jednoga Božja. Zato militarna civilizacija cveta u okviru monoteističkih religija.

Naravoučenje treće: dopustiti kralju da mirno umre, a za njegove krivice kazniti narod — čini se na izgled da nije sasvim

pravedno. Ali za Boga je to pravedno, jer on ima na raspolaganju još i posmrtnе kazne, kojima zemaljski kraljevi ne raspolažu. A pravednost počiva na tome da se krivac ne ostavi bez kazne, a ne pak na tome — da se ne kažnjava nevin. Ovo poslednje nema značaja: jer i onako su svi kažnenici. Inače bi smisao života bio nera-zumljiv.

Ostaje još jedna refleksija bez naravoučenja. Ljudi se među sobom bore za to, kome bogu treba da ukazuju poslušnost. Bogovi se među sobom bore za lude koji će ih slušati. Ipak i jedno i drugo — borbe bogova između sebe i borbe ljudi između sebe — konačno se obavljaju ljudskim rukama. Sve do sada nije pošlo za rukom da se ta situacija promeni. Ali ne leži tu neuralgična tačka uzajamnih odnosa između zemlje i neba. Najvažnije je to da bogovi stalno od ljudi traže potpuno jednoznačno deklarisanje za jednu ili drugu stranu i ne podnose nejasne situacije. Na taj način, preko svog pritiska, oni unose u zemaljski život žaljenja dostoini alternativni karakter izbora i oduzimanja čovekovom postojanju onu prijatljivu dvosmislenost koja spada u glavne životne draži.

Iz knjige KLJUČ NEBESKI ILI POUĆNE PRICE IZ SVETE POVEVNICE, SAVETA I OPOMENA RADI SAKUPLJENE — Varšava, Državni izd. zavod, 1965.

Preveo s poljskog: Petar VUJIČIĆ

OD 1 DO 10

SLOBODAN TIŠMA

1. Jabuka je crvena kao krv
Krv je unutra
kao jabuka na vratima
2. Vatra gori
opečem se
Vatra se opiše
3. Stojim na četvraestoj stepenici
Prvo sam se popeo u sobu
onda sam se sišao
4. Uvek je sve jedno
to što je sve različito
Dva miša su različita izdaleka
5. Bacamo tri kocke iz jedne male kutije
Dva i Tri
su Pet i Četiri su devet
6. Alkohol u plavičastom vetri
U posudi od providnog stakla
je sve manje
7. Napolju pada sneg na snežni pokrivač
U kući je topli vazduh
- 8.
- 9.
- 10.

PRODUKCIJA

praznični soneti i još neki poslovi

MIROSLAV M. MANDIĆ

Praznični soneti su dobili svoje ime jer praznuju svoj izlazak na svetlost nečijih misli u Novom Sadu i okolini.

Jugoslovenskoj celosti. Kada su saznali da će biti odčitani oni su sami nametnuli svoje objediniteljsko ime, što govori o njihovom samostalnom samoupravljačkom jedinstvu. Zbog toga bih vas zamolio da mišljene o njima uputite njima. Koliko sam upoznat sa njihovim samokritičnim elementima

oni predviđaju sve mere osude, i dozvoljavaju vašu ručnu porotu. Što se tiče institucije u kojoj su zaposlene, vi ste i prema njoj neobavezni i papirna institucija je vrlo lako prilagodljiva, u duhu ovoga vremena, svom cenjenom potrošaču. Vi sami najbolje znate, mada i ja, Miroslav M. Mandić, imam neko mišljenje o tome za čega vam ovaj papirni alat može poslužiti. Verovatno, barem ja tako mislim, vi to sami najbolje znate. MOZETE NA HARTIJI NEŠTO I ČITATI. Mada bih ja na vašem mestu ovo u ovom trenutku TRENUTAK prestao da čitam, jer može da vas snade četvrti sonet. Tako se to kaže u našem poslu. Ja ću i dalje pisati jer sam siguran da ćete vi i dalje čitati. A i isplati mi se.

Kada sam rešio jednog dana da pišem bio sam neozbiljan. Rastrojstvo svih čula bilo je vrcavo i podnozi u ovom slučaju mojoj levoj. Ne, u stvari sedeo sam i plakao. U stvari ja sam već sedeo za kucaćom mašinom i kucao, verovatno sam nešto pisao. U stvari ovo sam pisao. U stvari ovo SADA pišem. Da bih vam pisao podsetio bih vas jedne poslovice:

Svi se sećamo, još nam je u svežem sećanju 13 avgust kada je tu pred nama umro jedan sonet. Taj sonet životario je dugo. Bedno, mada su imali visoko mišljenje o njemu. Ovi soneti, koji su bili najzapaženiji u pokojnikovom životu krenuli su u ogromnoj povorci prijatelja, suvereno ravnopravnih, na groblje LENJA MISAO, aleja 33 ... Samosvest neka im dušu prati...

II

ISPITIVANJE LOJALNOSTI REĆI U SONETNOM OBLIKU

preispitati lojalnost reči potrebna je elementarno lojalna reč učeći se istorijom znamo da je to država sredovečna emigracija

ka nerentabilnim tokovima svesti u pesmi je ona zajednička imenica za zajedničku ravnopravnost ostalih imenica antindržavni elementi su glagoli

država je moja domovina izgovaram je ovih dana npr. u podne u sledećim danima izgovoriću nadam se

država je DRŽ . . . . .

S R A U P U C M Z P B S Č P
 LE U M R S E O A E A U O E
 OV T E O T N D Š S B N V S
 BO E S C A Z E T M A C E M
 O L N T E N U R O A D E K A
 D U T U S I R N S N E S Z
 N C I J J T A I A E D I M A
 E I Č E E E J M M A J R P
 M J N I I E Č F A J A T I
 I A O S S U P O A T E P A S
 S R I M T S U V Š A U O V A
 L E D R I T Š E I Č M L Ž N
 I Č E A N A K K S K R A I A
 I M D A J A T E O V

IV

Čitati nema smisla to je RAD
 Io jedan slepac nije progledao
 Ti čitaš jer znaš da pročitaš
 AVAJ ko je izgovorio avaj i zBOG čega

JA, ali sam glup
 Uporno čitam ovo
 Stvarno sam veliki radnik
 Avaj ko izgovara avaj znaš li

Mislio sam da nešto što 1
 Ošije napišem a
 Li to ne mogu da

Uradim sam treba mi
 Drug koji će sv
 E to da pročita

I

T APSOLUTNA sloboda je a
 E PSOLUTNA Sloboda drž
 O AVA IMA DRŽavnike drž
 R AVNICI IMAju državu

I KO ŽIVI NA VISini sere
 J SA VISINE Mladi poli
 A TIČARI SU MLAdi stari
 P POLITIČARI su stari

O SOCIJALIZAM JE prelazna fa za p
 E ARTIJA SE KONfrontira pa rtiji
 Z KO GOVORI? GOVORI govorili

I KO SLUŠA? SLUŠASL UŠAslušasluša
 J TATA JE SVE PA METAN lirski sve zna
 E TATA DELI PACKE i odlazi u AMERIKU

Reči imaju slova. Slova imaju vašu svest. Vi imate.

Soneti imaju $\frac{4 \ 4 \ 3 \ 3}{4 \ 4 \ 4 \ 4} + 30$

ADAKTILNI MOBIL 452

Vreme: 11,30—15,00

Lokacija I:
Beograd

Muzej Savr.
umetnosti

Učesnik aktivni
A: M. Mandić

Broj realizovanih
koraka:
2342

Lokacija II:
Novi Sad

Priv. stan

Učesnik pasivni
B: S. Tišma

Prepostavka
broja
realizovanih
koraka:
1890

452 KORAKA

KOMPLEMENTARNOST

Vreme: 14,30

Lokacija I:
Beograd

Muzej Savr.
umetnosti

Učesnik A:
M. Mandić

9. avgust 1970

Lokacija II:
Novi Sad

Priv. stan

Učesnik B:
S. Tišma

Osnovni elementi:

ŽUTO
ZELENO
PLAVO

Elementi pomišljeni redom:

A:

1. PLAVO
2. ŽUTO
3. CRVENO

B:

1. ŽUTO
2. PLAVO
3. CRVENO

KOMPLEMENTI:

1. ZELENO
2. ZELENO
3. —

Miroslav Mandić
Slobodan Tišma

prilog četvrtom trijenalu jugoslovenske likovne umetnosti

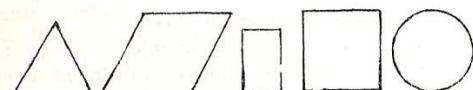
MIROSLAV MANDIĆ,
SLOBODAN TIŠMA

USAGLAŠENI SENZIBILITET

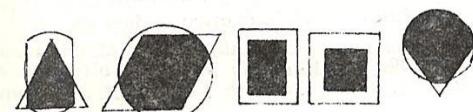
Učesnik A: M. Mandić

Učesnik B: S. Tišma

USAGLAŠENI SENZIBILITET

DIMENZIJE GREŠKE

Učesnik sa lokacijom u Novom Sadu: S. Tišma, zamislio je ulaz u Savremeni muzej u Beogradu u tački B.

U tačci C bi bio verovatni mogući ulaz. Tačka A. ulaz u Muzej savremene umetnosti.

Dimenzija greške je 95 stepeni.

